VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii (nr 65)**

z dnia 12 września 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Cyfryzacji, Nowoczesnych Technologii i Innowacyjności (nr 65)

12 września 2017 r.

Komisja Cyfryzacji, Nowoczesnych Technologii i Innowacyjności, obradująca pod przewodnictwem posła **Pawła Pudłowskiego (N)**, przewodniczącego Komisji:

– rozpatrzyła i zaopiniowała dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 roku (druk nr 1725) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Katarzyna Prusak-Górniak** dyrektor Departamentu Prawnego Ministerstwa Cyfryzacji, **Magdalena Soszyńska** zastępca dyrektora Biura Ministra Cyfryzacji, **Sławomir Grzelak** dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami, **Mariusz Stolarz** doradca techniczny w Departamencie Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Gast** i **Julia Popławska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Dzień dobry, witam serdecznie, powakacyjnie. Otwieram pierwsze po wakacjach posiedzenie Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii. Wobec niewniesienia zastrzeżeń stwierdzam przyjęcie protokołów z następujących posiedzeń Komisji: nr 31, nr 40 oraz od nr 47 do nr 64. Stwierdzam kworum. Porządek dzisiejszego posiedzenia to rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwa Sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 roku (druk nr 1725) w zakresie działania Komisji.

Powyższy porządek dzienny i materiały członkowie-posłowie Komisji otrzymali. Czy są uwagi do porządku? Nie ma, stwierdzam zatem, że Komisja przyjęła porządek dzienny bez zmian. Przystępujemy do realizacji punktu pierwszego. Uprzejmię proszę pana Sławomira Grzelaka dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK o zreferowanie. Wiem, że pan będzie referował wraz z zespołem. Bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli Sławomir Grzelak:

Uprzejmię dziękuję. Szanowni państwo, faktycznie reprezentujemy dwa departamenty Najwyższej Izby Kontroli: Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji w osobie mojej i pani Agnieszki Mrozik oraz Departament Administracji Publicznej, w którego zakresie mieszczą się sprawy związane z informatyzacją w sektorze publicznym; reprezentuje go pan doradca Mariusz Stolarz.

Układ naszej prezentacji byłby następujący: powiem kilka słów wprowadzenia oraz przedstawię dane statystyczne dotyczące działalności NIK w 2016 r. Następnie przejdziemy do bardziej szczegółowego omawiania wybranych kontroli, które w naszej ocenie mogłyby państwa zainteresować.

Jeżeli chodzi o dane zagregowane dotyczące działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 r., to oprócz wymaganej przez przepisy analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej, Najwyższa Izba Kontroli przedstawiła Sejmowi 222 informacje związane z działalnością kontrolną; w tym 90 informacji o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa, 119 o wynikach pozostałych kontroli planowych oraz 13

informacji o wynikach kontroli doraźnych. Owe 119 plus 13 to informacje o kontrolach tematycznych dotyczących wybranych zagadnień.

W ramach kontroli planowych i doraźnych ponad 80% tematów zostało zasugerowanych przez organy Sejmu oraz inne uprawnione podmioty. Najwyższa Izba Kontroli, działając zgodnie z międzynarodowymi standardami, jest organem niezależnym. Chcąc być również jak najbardziej użytecznym, przyjmujemy sugestie. Uważamy bowiem, że dotyczą one spraw szczególnie interesujących dla podmiotów, które sugerują nam podjęcie określonych tematów.

Izba była aktywna także na forum międzynarodowym. Podejmowaliśmy współpracę, która dotyczyła szczególnie audytu, jaki przeprowadzaliśmy w odniesieniu do organizacji międzynarodowych. Były to m.in. audyty Rady Europy oraz Europejskiej Organizacji Badań Jądrowych, tj. ośrodka CERN zlokalizowanego na granicy szwajcarsko-francuskiej. Ponadto udzielaliśmy wsparcia rozwojowego innym najwyższym organom kontroli. W ramach tego wsparcia realizowaliśmy i realizujemy do tej pory m.in.współpracę tuningową z najwyższymi organami kontroli Gruzji oraz Albanii.

W 2016 r. NIK zakończyła postępowania kontrolne, które były prowadzone w 1869 podmiotach kontrolowanych w ramach 105 kontroli planowych, w tym kontroli wykonania budżetu państwa u dysponentów 109 części budżetowych. Ponadto zrealizowaliśmy 116 kontroli doraźnych w 394 podmiotach. Łącznie zostały wystosowane 2263 wystąpienia pokontrolne. Zawarte w nich wnioski zostały zrealizowane w 80% bądź są w trakcie realizacji. Do wyjątków należą sytuacje, w których jesteśmy informowani przez kontrolowane podmioty o odmowie realizacji wniosków pokontrolnych.

Do Sejmu wysłaliśmy łącznie 224 informacje. Było ich o 19 więcej niż w 2015 r. Jednym z efektów kontroli NIK są tak zwane korzyści finansowe, np. kwoty, które w wyniku naszych działań zostały bądź zostaną pozyskane lub zaoszczędzone przez jednostki budżetowe. W 2016 r. wyniosły one ponad 74 mln złotych.

Z tego, co może wchodzić w zakres zainteresowania państwa Komisji, zrealizowaliśmy takie tematy, jak: kontrola dotycząca świadczenia usług publicznych w formie elektronicznej na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego, kontrola zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów informatycznych, kontrola działania systemu informacji oświatowej, kontrola realizacji i wdrażania Projektu Emp@tia oraz zapewnienie prawidłowej i terminowej realizacji wypłat bezpośrednich dla rolników w kampanii 2015 r.

W sprawozdaniu Najwyższej Izby Kontroli, które jest przedmiotem dzisiejszych obrad Komisji, została zawarta informacja dotycząca aktywności NIK w kontaktach z tzw. interesariuszami zewnętrznymi. Są to informacje dotyczące przyjętej polityki informacyjnej NIK, czyli działania służb prasowych i rzecznika. Została poruszona problematyka udostępniania informacji publicznej, skarg i wniosków oraz funkcjonowania wydawnictw NIK. Mówiąc skrótowo: do Najwyższej Izby Kontroli wpłynęło łącznie 378 wniosków o udzielenie informacji publicznej. Zapytania te kierowane były głównie przez przedsiębiorców, ale także studentów, urzędników państwowych, sporadycznie kancelarie adwokackie i prawne. Do Izby wpłynęło 5300 skarg i wniosków, w tym wniosków o przeprowadzenie kontroli, głównie od osób prywatnych. Siłą rzeczy nie jesteśmy w stanie zrealizować wszystkich wniosków, natomiast są one w Izbie przetwarzane, agregowane i wykorzystywane przez nasze jednostki kontrolne do analiz nieprawidłości i ewentualnie formułowania tematów przekrojowych, systemowych kontroli.

Jeżeli chodzi stricte o działalność Departamentu Gospodarki, który stara się zaspokajać państwa zainteresowanie, przesyłamy informacje o zrealizowanych kontrolach. W 2016 r. w naszym departamencie opracowanych zostało 21 informacji o wynikach kontroli, w tym 10 o wynikach kontroli z wykonania budżetu państwa. Jeżeli chodzi o informacje tematyczne, były to takie tematy, jak: przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym w sprzedaży bezpośredniej, działalność przedsiębiorstwa państwowego „Porty Lotnicze” i grupy kapitałowej PPL; przeprowadzono również kontrolę dostosowania polskiego przemysłu do wymogów pakietu energetyczno-klimatycznego, kontrolę działalności ośrodków innowacji – ta informacja została przedstawiona państwu w grudniu ubiegłego roku. Przeprowadziliśmy także kontrolę promocji gospodar-

czej Polski, kontrolę budowy i funkcjonowania polskiej grupy zbrojeniowej oraz realizacji zadań Urzędu Dozoru Technicznego.

Z tematów gospodarczych pojawiły się: zarządzanie zapasami obowiązkowymi ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz kontrola działań dotyczących uregulowania uprawnień do mienia byłego Funduszu Wczasów Pracowniczych. W końcówce działalności Ministra Skarbu Państwa przeprowadziliśmy badanie dotyczące wykorzystania uprawnień właścicielskich przez ten organ w stosunku do spółek Zakłady Ceramiczne „Bolesławiec" oraz Eurolot S.A., który zbankrutował.

Łącznie departament wysłał 85 wystąpień pokontrolnych, w tym 31do ministrów lub kierowników centralnej administracji rządowej. Ponadto wysłaliśmy 4 zawiadomienia do Centralnego Biura Antykorupcyjnego w związku z wykrytymi działaniami, które naszym zdaniem spełniały przesłanki czynów korupcyjnych czy mechanizmów korupcjogennych. Tyle informacji ogólnych. Teraz poproszę pana doradcę o przedstawienie wyników kontroli w zakresie działu Informatyzacja. Bardzo proszę.

Doradca techniczny w Departamencie Administracji Publicznej NIK Mariusz Stolarz:
Bardzo dziękuję.Witam serdecznie. Szanowni państwo, jeżeli chodzi o kontrolę z zakresu informatyzacji, Najwyższa Izba Kontroli koncentrowała się na systemach funkcjonujących w administracji publicznej, które z jednej strony powinny wspomagać pracę urzędnika, z drugiej zaś – ułatwiać życie interesantom.

Pierwsza taka kontrola dotyczyła świadczenia usług publicznych w formie elektronicznej na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego. Wykazała ona, że pomimo udostępnienia w urzędzie różnych tego typu usług ich wykorzystanie było niewielkie. Wiązało się to z barierami technicznymi, prawnymi oraz mentalnymi. Brakowało powszechności posiadania profilu zaufanego ePUAP czy podpisu elektronicznego. Mało skuteczna była promocja udostępnianych e-usług. Występowały probemy z dostępnością e-usług zamieszczonych na ogólnopolskiej platformie ePUAP. Dopiero uruchomienie nowej platfomy poprawiło sytuację, umożliwiając centralne udostępnianie e-usług w formie tzw. gotowych szablonów. Osiągnięcie pełnej wydajności platformy ePUAP uzależnione było od zakończenia wdrażania tego systemu oraz zapewnienia docelowej infrastruktury technicznej.

Następna kontrola dotyczyła zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów informatycznych wykorzystywanych do realizacji działań publicznych. NIK stwierdził, że stosowane systemy ochrony danych nie zapewniają ich bezpieczeństwa, a działania realizowane w celu zapewnienia tegoż prowadzone są opieszale, bez planu i przy niewystarczających środkach. W efekcie istnieje ryzyko, że działanie istotnych dla funkcjonowania państwa systemów informatycznych zostanie zakłócone, a dane w nich się znajdujące trafią w niepowołane ręce.

Kontrola efektywności działania tzw. systemu informacji oświatowej wykazała, że system nie wspiera dobrze realizacji zadań w obszarze oświaty. Do końca 2015 r. jego budowa nie została zakończona, a baza danych była niekompletna i niewiarygodna. Minister Edukacji Narodowej nie zapewnił użytkownikom tego systemu pełnej możliwości przekazania wymaganych danych i późniejszej ich aktualizacji. Dane nie obejmowały np. wszystkich dzieci faktycznie objętych wychowaniem przedszkolnym oraz ogółu zatrudnionych nauczycieli. Z uwagi na niepoprawność danych służących podziałowi subwencji oświatowej dla JST na 2015 r. niezbędne były korekty błędów kwot.

Kontrola realizacji i wdrażania Projektu Emp@tia, tj. platformy komunikacyjnej obszaru zabezpieczenia społecznego, pokazała że pomimo zrealizowania zakresu rzeczowego projektu, po upływie 2 lat od zakończenia jego realizacji, planowany efekt, jaki miał on przynieść w zakresie poprawy dostępności, jakości, skuteczności i efektywności realizacji zadań w obszarze zabezpieczenia społecznego został osiągnięty jedynie w ograniczonym zakresie. Istotny wpływ miał na to przedłużający się proces łączenia centralnego systemu informatycznego z systemami lokalnymi używanymi m.in. w ośrodkach pomocy społecznej. Opieszale budowano także ramy prawne niezbędne do sprawnego funkcjonowania tego projektu. W efekcie do 1 stycznia 2016 r. nie było możliwe m.in.

udostępnienie usługi składania wniosków o świadczenia rodzinne i świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego w formie elektronicznej.

Zapewnienie terminowej i prawidłowej realizacji wypłat bezpośrednich dla rolników w kampanii 2015 r. to kolejna kontrola w zakresie informatyzacji. Zapewnienie terminowej realizacji wypłat uzależnione było od wdrożenia dużej zmiany w systemie informatycznym w krótkim czasie. Chociaż ARiMR prawidłowo ustaliła cele strategiczne dotyczące tej aplikacji, łączności systemów oraz środowiska sprzętowo-programistycznego, na przeszkodzie stanęły ograniczone zasoby kadrowe, finansowe i techniczne. Pomimo zaistniałych trudności, realizację wypłat rozpoczęto w terminie i do 11 maja 2016 r. rolnikom przekazano 77% należnych dopłat bezpośrednich.

Jeżeli chodzi o rok 2017, Departament Administracji Publicznej aktualnie realizuje kontrolę wdrażania Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców. Kontrola zakończy się wydaniem informacji. Powinno to nastąpić w pierwszym kwartale 2018 r. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Bardzo uprzejmie dziękuję. Otwieram dyskusję. Kto z pań lub panów posłów chciałby zabrać głos? Bardzo proszę, pan przewodniczący Arndt.

Poseł Paweł Arndt (PO):

Mam krótkie pytanie do pana dyrektora. Powiedział pan, że dzięki działaniom kontrolerów NIK odzyskano, jeśli tak można powiedzieć, siedemdziesiąt kilka milionów złotych. Rozumiem, że dotyczy to całościowej działalności NIK w 2016 r. Czy w tej kwocie są również pieniądze dotyczące obszaru, którym się zajmujemy, czyli informatyzacji?

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Czy są inne pytania? Jeśli nie ma, bardzo proszę o odpowiedź.

Dyrektor departamentu NIK Sławomir Grzelak:

Dziękuję za pytanie. Bardzo trudno jest na nie w tej chwili odpowiedzieć, ponieważ posługuję się danymi zbiorczymi. Ta kwota są to środki, co do których mamy potwierdzenie, że zostały zwrócone do budżetu jednostek sektora publicznego. Trudno mi powiedzieć, panie przewodniczący, czy są to też środki dotyczące obszaru działania Komisji.

Poseł Paweł Arndt (PO):

Można to w jakiś sposób sprawdzić?

Dyrektor departamentu NIK Sławomir Grzelak:

Tak. Moglibyśmy sprawdzić, w jakim stopniu dotyczyło to funkcjonowania Ministerstwa Cyfryzacji czy innej jednostki znajdującej się w państwa obszarze.

Poseł Paweł Arndt (PO):

Miałbym prośbę. Jeśli rzeczywiście byłaby kwota związana z naszym obszarem, prosiłbym o informację pisemną.

Przewodniczący poseł Paweł Pudłowski (N):

Dziękuję bardzo. Czy przedstawiciel Ministerstwa Cyfryzacji chciałby zabrać głos? Nie. Dziękuję bardzo. Wobec tego zamykam dyskusję. W imieniu prezydium Komisji proponuję pozytywnie zaopiniować Sprawozdanie z działalności NIK w 2016 r. w zakresie działania Komisji. Czy jest sprzeciw wobec pozytywnego zaopiniowania Sprawozdania z działalności NIK w 2016 r. w zakresie działania Komisji? Nie słyszę. Stwierdzam, że Komisja uchwaliła opinię dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Dziękuję bardzo. Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został wyczerpany. Zamykam posiedzenie Komisji. Protokół z posiedzenia z załączonym pełnym zapisem jego przebiegu jest do wglądu w sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu.